

EVANGÉLIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
✦ Hirdetés ára oldalanként 40 korona. ✦

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk. Országos Prot. Szövetség. Toborzás. — † Fabiny Teofil. G. — Jelentés. (Folyt. köv.)
A tiszakerületi evang. lelkészegyesület alapszabálytervezete. Paulik János. (Vége köv.) — Az »utásítás« a nem állami elemi népiskolákról stb. Kund Sámuel. (Folyt. köv.) — Tárcsa. Gondolatok. Coyito, ergo sum. — Belélet. — Pályázatok. — Hirdetések. —

ORSZÁGOS PROT. SZÖVETSÉG.

Toborzás.

Örömmel jelentjük t. olvasóinknak, hogy az a tény, hogy elméletek helyett a tettek mezejére léptünk s a szövetség tényleges megalkotásának munkáját kezdeményeztük, mindenféle nagy megnyugvást, sőt a melegben érző prot. szivekben benső örömet keltett. Velünk együtt értették meg számosan, hogy a halogatás, habozás és tétovázás ideje elmúlt; az evangelium egyházainak, ha kifelé és bent egyaránt erősek akarnak lenni, a cselekvés terére kell lépniök. A felvetett eszme a prot. sajtóban — az egy »Sárospataki Lapok«-at kivéve — általánosan rokonszenves fogadtatásra talált. Egyesek és testületek sietnek jelentkezni annak támogatói gyanánt.

Ma egyelőre a következő neveket tesszük közzé további buzdító például:

Evang. ifjúsági kör	Székesfehérvár.
"	Leányegyesület
Gáncs Jenő	"
Dr. Falvay Jenő	"
Neusinger Lajos	"
Tanz Károly	"
Hoffer Ferencz	"
Kajtor Lajos	"
Varga István	"
Simon Farkas	"
Kalmár László	"

(a kik valamennyien s még rajtuk kívül mintegy 9-en kijelentették, hogy a krajcáros napilapnak, a mint megjelenik, előfizetői lesznek; továbbá

Májerszky Barna és neje Nyíregyháza.
Algöver Andor Budapest.
Boross János Nagykároly.
Timkó György és neje Sókút.
Zbavitel Lajos és neje Sókút.

† Fabiny Teofil. (1822—1908.)

Mély gyász érte a bányai ev. egyházkerületet s benne az egész magyarhoni ev. egyház egyetemét Fabiny Teofil volt érdemdús bányakerületi egyházfelügyelő f. hó 4-én bekövetkezett halálával. Példás egyházszeretete, egyházáért mindig, még a legdiszesebb és legelfoglaltabb világi méltóságban is tanusított hű odaadása, mély tudása és bölcsessége, amelynek anyaszentegyházunk tanácskozó és törvényhozó testületeiben egyaránt áldásos hatását érezte: örök időkre feljegyezték nevét a magyarhoni evang. egyház történetének lapjaira.

Életrajzának főbb adatai a következők: *Dr. Fabiny János Teofil* orvos és budapesti egyetemi tanár, a hazai természeti tudomány hírneves megalapítójának fia volt. 1822. okt. 11-én született Budapesten. Elemi és középiskolai tanulmányait a pesti ev. egyház iskoláiban, a bölcséletet s a jog egy részét a pesti egyetemen, a többi az eperjesi kollégiumban végezte el. Az ügyvédi vizsgálatot letétén, 1845. Pestmegye tiszteletbeli alügyészévé, majd rendes ügyésszé nevezték ki. Innentül gyorsan halad az igazságszolgáltatásban egyre feljebb; 1850-ben pestmegyei törvényszéki bíró, 1851-ben pestvárosi járásbíró, 1854-ben országos főtörvényszéki, 1860-ban legfőbb ítélőszéki bíró lett. 1861-ben az akkor ismét visszaállított hétszemélyes táblának, 1869-ben a kir. semmisítőszéknek lett bírója; 1875-ben a budapesti kir. tábla alelnökévé, 1880. máj. 2-án a kir. kuria legfőbb ítélőszéki osztálya elnökévé nevezték ki. 1886—1889-ig pedig m. kir. igazságügyminiszter volt, amikor Ő Felsege a v. b. t. t. ranggal is kitüntette.

S a milyen gazdag a világi pályán való haladásban, épen olyan példányszerűen vonzó az ő pályafutása az ő forrón szeretett evangélikus egyházáért teljesített fáradhatatlan szolgálatokban. Hosszú ideig volt felügyelője a budapesti magyar-német egyháznak, a budapesti esperességnek s elnöke a bányakerületi pénzügyi bizottságnak. Nagy érdemeket szerzett a buda-

pesti egyházak viszonyainak rendezésével s iskoláik felvirágoztatásával. E nagy érdemeket méltányolta hála-lásan egyházkerülete, midőn őt 1880-ban Br. Ravánszky Antal örökébe, az egyházkerületi felügyelői székbe emelte. S hogy ottani működéséhez mennyi áldás fűződik, tanusítja nemcsak az aszódi polg. leányiskola, amelynek megalapítója s haláláig mindig hű patrónusa volt, nemcsak a budapesti zsinat története, amely a legkényesebb kérdésekben vette igénybe az ő nagy jogi tudását, mely bölcsességét és gyakorlatiasságát, tanusítja nemcsak a bányakerület egyházai és iskolái, amelyeknek képviselőjében bárki kereste is fel, nála mindig szeretetteljes tanácsra, igaz prot. szívből fakadó támogatásra lelt, de tanusítja az a fájdalmas érzés is, a mellyel egyházkerületének egész közönsége tőle, mint elaggott felügyelőjétől megválni kényszerült s az a mély részvét, amely felügyelői állásától való megválása után évek múlva is most, halálában ugyancsak egyházkerülete részéről kíséri.

Földi maradványai a hozzá illő módon, a Deák-téri templom feketébe vont falai közül, az ország jelesének mély részvételével Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök megindító gyászbeszédének elhangzása után kísértettek ki az örök nyugalom színhelyére. Hálás egyházkerülete a következő gyászjelentést adta ki:

»A bányai ág. h. evangélikus egyházkerület elnöksége és közönsége szomorú szívvel jelenti, felejthetetlen, érdemdús felügyelője, nagyméltóságú Fabinyi Teofil urnak, ő felsége v. b. t. tanácsosa, nyug. m. kir. igazságügyi miniszter, volt orszgy. képviselő stb. stb., folyó évi március hó 4-én, rövid szenvedés után, élete 86-ik évében bekövetkezett elhunytát. A drága halott földi maradványai folyó évi március hó 6-án, délután 3 órakor fognak a Deák-téri ev. templomban megáldatni s a Rákóczi-úti temetőben örök nyugalomra tétetni. Áldás emlékére. Béke hamvaira!«

Mi pedig a kegyeletes megemlékezés cipruslombját letéve koporsójára, abban a tudatban válunk meg a jeles egyházvezértől, hogy ő »exegit sibi monumentum, aere perennius.«

G.

Jelentés

a magyarhoni ág. h. ev. egyházmegyei és egyházkerületi lelkészi értekezletek 1907. évi működéséről.

Közlő: Bándy Endre.

(Folytatás.)

5. A budapesti egyházmegyében ez idén nem tartottak értekezletet a testvérek.

6. A csanád-csongrádi egyházmegyében ez idén szintén elmaradt az értekezlet.

7. A horvát-szlavon egyházmegye értekezlete a következő négy üggyel foglalkozott: a) a horvátországi protestáns törvény módosítása, b) a zsinati törvények módosítása, c) a horvátországi ág. hitv. evang. lelkészi hivatalok részére kiadandó és az esperes által kidolgozott utasítások és d) az egyháznak a pietistákkal való elbánása.

8. A pestmegyei testvérek értekezletükön egy sérelmes esetről kifolyólag indítványt fogadtak el, mely szerint a felsőbb egyházi hatóságok eszközöljék ki a kormánynál, hogy a hitoktatók díjazása az órák száma szerint aránylagos legyen a rendes tanárok törzsfizetésével; továbbá, ha a hitoktatók ellen bárminemű panasz merülne fel, ennek elintézése saját fölöttes egyházi hatóságuk által eszközöltessék.

9. Turócban legtöbbet foglalkoztak lelkészársaink a zsinati törvények hiányainak pótlásával. Az úri szent vacsora vétele, a számadások jóváhagyása után a szucsányi lelkész előadása alapján az E. A. több pontjának megváltoztatása mellett nyilatkoztak. Így nem teszük nekik a 36. §., mely kimondja, hogy »az egyházköztségnek nyelvek szerint való elnevezése meg nem engedtetik.« A 34. §-t a 234. §-al óhajtanák összhangzásba hozni. Ügyszinte zavart okozónak látják a 62. §-ban a lelkész és felügyelő jogainak meghatározását; szerintük úgy a lelkész, mint a felügyelő jogai, kötelességei, de főleg felelőssége specificálendő s ekkor nem lesz szükség a sok szabályrendeletre. A 36. §-hoz, melyben az egyháztagok kötelességei vannak felsorolva, azt indítványozzák, hogy aki az ezen pontban felsorolt kötelességeit nem teljesíti, fegyelmi eljárás alá essék s minden egyházi fizetésre képtelennek nyilvánítsák. A 44. §-hoz azt tennék hozzá, hogy a lelkész a közgyűlésnek évi jelentést nyújtson be. A lelkész legkisebb fizetését ők is 2400 koronában kívánják megállapítani. Hogy a 12. §-ban kimondott paritás elve tényleg meg legyen, szükségesnek tartanak, hogy az egyetemes felügyelő jogai ruháztassanak át a hivatalban legidősebb püspökre s adassék oldala mellé az egyetemes ügyek kezelésére egy külön titkár. Az egyházi törvénykezésre vonatkozólag kimondandónak véleményezik, hogy minden egyes fegyelmi ügy a lehető legrövidebb idő alatt — mely az egy évet meg nem haladja — fejeztessék be és hogy két egybehangzó ítélet ellen felelősségnek ne legyen helye. A felemelt államsegély felosztása tekintetében turóci testvéreinknek az a javaslatuk, hogy a hívek terheinek könnyítésére szánt 70 %-ból 35 % fordítsák a lelkészeknek el nem odázható segélyezésére s korpótlékára mindaddig, míg ígérete szerint az állam a papi kongruát 2400 koronára fel nem emeli s a korpótléket nem rendezi. Végül egy iskolai énekeskönyv kiadását sürgeti az értekezlet.

10. A zólyomi lelkészi értekezlet a papok helyzetének javításával foglalkozott. Nevezetesen a felemelt államsegély felosztására vonatkozólag úgy nyilatkozott, hogy abból a nyugdíjintézetre 25 % fordítsák, egyébként pedig azon óhajának adott kifejezést, hogy a kerületi és egyetemes gyűlések a papi fizetés minimumának 2400 Korra való emelése érdekében ha kell erősebb hangon is a vallás- és közoktatásügyi miniszternél közbenjárjanak.

A bányai egyházkerületben kerületi lelkészi értekezlet nincsen.

B) Dunáninneni egyházkerület.

1. Barsban szervezett lelkészi értekezlet nincsen, az egyházközségek nagy távolsága ügyszólván lehetlenné teszi az összes lelkészek összejövetelét. A Bars alsó részében levő három egyházköztség lelkészei azonban, bár nagy nehézséggel, évenként háromszor is összejönnek az úri szent vacsora élvezése és az aktuális kérdések megbeszélése végett.

2. A fejrkomáromi egyházmegye lelkészeinek értekezletén Jánossy Lajos esperes előterjesztette bizal-

mas közléseit a végzett esperesi látogatásról. Nehiba Lajos az Úrvacsora kiosztása módjáról értekezett. Kövesi Béla Binder Adolf elhunyt lelkész-társ életrajzát olvasta fel, melyre nézve elhatározott, hogy az emléksorok az esperességi levéltárban megőrzendők. Piri Károly a liturgia egységességéről értekezett. Gáncs Jenő a jó pásztort jellemezte. Horváth Sándor azon kérdést vetette föl, van-e a konfirmációnak joghatálya a gyermek valamely egyházhoz tartozására nézve. Az értekezlet kimondotta, hogy a konfirmációnak joghatálya nincs, de a két protestáns egyház lelkészeinek a másik felekezetéhez tartozó gyermekeket az egyezés értelmében konfirmálni nem szabad. Végül elhatározta az értekezlet, hogy indítványt terjeszt az egyházmegegyi közgyűlés elé a lelkészi kongruának 2400 koronára való emelése, és a korpótlék ügyeinek rendezése, a jelesebb egyházi művek beszerezhetése céljából az évi költségvetésbe állandó összeg beillesztése és az esperességi kápláni állás szervezése tárgyában.

(Folyt. köv.)

A tiszakerületi evang. lelkész-egyesület alapszabálytervezete.

Tervezte: **Paulk János** nyiregyházi ev. lelkész.

Néha az eszmék gyorsan érnek; alig vetődnek el magvaik, már is csirázni kezdenek.

A kik másfél évvel azelőtt jelen voltunk a tiszai egyházkerület barlangligeti közgyűlésén, s mi néhányan, kik az előértekezleten felvetettük a tiszakerületi lelkészegyesület eszméjét, ama hüvösség után, a melylyel ezen eszme egyesek részéről találkozott, nem igen gondoltuk volna, hogy én ma — alig másfél évre rá — ez eszme gyakorlati megvalósításához a külső keretet fogom csinálni, mivelhogy a múlt év őszén ezen eszme lelkesítő hatása alatt egybegyűlt kerületi papság lelkesedve kimondotta, hogy ezt a keretet kitölti e téren való buzgó tevékenységével.

Nagyrabecsült bátyánk: *Weber Samu* főesperes volt e téren a kezdeményező; s mi mindnyájan, kik egy ilyen egyesület szükségességét régóta érezzük s egyik egyházkerületünknek hasonjellegetű buzgólkodását irigykedve és restelkedve nézzük: hálásak vagyunk neki azért, hogy minket lelkészeket tavaly összehívott, az odáig külön-külön pislogó tüzet együvé hozta s lelkes szavaival lobogó lánggá szította, a melynek most már nem kell egyéb, mint okos irányítás, hogy jóra való dolgokat produkáljon.

Az említett kedves bátyánk elnöklete alatt múlt év szeptemberében Miskolcon tartott előértekezlet tudvalevőleg engem, fentnevezettet, és *Geduly* lelkész-társamat, mint correferentst, azzal bizott meg, hogy a Tiszakerületben mielőbb megalakítandó evang. lelkész-egyesület alapvonásait papirra vessem, illetőleg annak alapszabályait kidolgozzam. Én, az ügy iránt való lelkesedésemből, örömmel vállaltam el az értekezlet meg-tisztelő megbizását, az alapszabályokat elkészíttem, *Geduly* lelkész-társamnak — mint kijelölt első bíráló-nak — bírálatra átadtam s miután ő tervjavaslatomról kedvező kritikát mondott, ezennel átadom azt megbízóimnak, szeretett kollegáimnak: méltóztassanak azt megbírálni s a legközelebb egybehívandó alakuló gyűlésen reá vonatkozólag megjegyzéseiket megtenni.

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy — jóllehet lelkemben itt élt a képe egy ilyen egyesületnek — mielőtt a kezembe tollat fogtam volna, kötelességem-

nek ismertem más e némű egyesületek alapszabályait is áttanulmányozni s a mit bennök a magam ideáljának megfelelőnek találtam, azt a mi viszonyainkhoz mérten át is venni. Szépen kidolgozott alapszabályai vannak a dunántúli kerületi, a gömöri s a tiszavidéki esperességi lelkészegyesületeknek, illetve papi értekezleteknek; lehet, hogy másoknak is, de többhöz nem voltam szerencsés hozzájuthatni.

Tervezetemben arra igyekeztem, hogy lehetőleg röviden, de azért a főbb eshetőségek szem előtt tartásával juttassam kifejezésre azon vezérelveket, a melyek egy ilyen egyesület sima életfolyását biztosítják s azt befelé és kifelé helyes viszonyba állítják.

Tervjavaslatom a következő:

A tiszakerületi evang. lelkész-egyesület alapszabályai.

1. §. Az egyesület neve.

Tiszakerületi evang. lelkész-egyesület.

2. §. Az egyesület célja.

Az egyház és a lelkészek valláserkölcsi, szellemi és anyagi érdekeinek, s lelkipásztori törekvéseinek megbeszélése, védelme és előmozdítása; továbbá az esperességi lelkész-egyesületeknek egymással való szorosabb összekapcsolása s általában a kerületbeli lelkészek között a testvéries viszony ápolása.

3. §. Az egyesület tagjai.

Kétfélek, u. m. rendes és tiszteletbeli tagok.

a) *Rendes tag* minden, a tiszai ev. egyházkerület kötelekébe tartozó lelkész, theologiai és vallásitanár.

b) *Tiszteletbeli tag* bármely állású s bárhol lakó egyén, kit az egyesület közgyűlése az evang. egyház körül szerzett érdemeinek elismeréséül ilyennek megválaszt.

4. §. A tagok jogai és kötelességei.

Minden rendes tagnak *joga* van az egyesület közgyűlésein részt venni, azokon vitatárgyakat felvetni, közérdekű tárgyakról előadást tartani, indítványokat tenni, s tiszteletbeli tagokat ajánlani s általában az egyesület által esetleg nyújtandó minden jótéteményben részesül; az egyesület tisztikarának választásánál pedig minden rendes tag választó és választható képességgel bír.

Köteles a gyűlésileg meghatározott tagsági díjat az egyesület pénztárába évenként befizetni, a gyűléseken tevékeny részt venni, esetleg elmaradását igazolni; s köteles az egyházi élet terén szerzett figyelmet érdemlő tapasztalatairól a közgyűlésnek jelentést tenni. Előadás tartására jelentkezett tag tartozik munkáját legalább egy hónappal a közgyűlés előtt az elnökség-nél benyújtani, hogy az elnökség által felkérendő előadónak ideje legyen annak megbírálására.

A tiszteletbeli tagok — a választás és választhatóság jogán kívül — a rendes tagok minden jogát élvezik, ezeknek kötelességei azonban rájuk nem hárulnak.

A tagsági kötelezettség csak a kerületből való távozás, hivataltól való megválás, vagy elhalálozás folytán szűnik meg.

5. §. Az egyesület kormányzata.

A lelkész-egyesület maga választotta tisztviselői, illetőleg legfőbb kormányzati szerve: közgyűlése által kormányoztatik.

Tisztviselői: az elnök, alelnök, jegyző, másodjegyző, pénztáros, s ezeknek támogatására egy 10 tagból álló választmány.

Mindenik állás tiszteletbeli.

A tisztviselőket, valamint a választmányt a közgyűlés titkos szavazással 6 évre választja.

6. §. Az elnök.

Mindig a lelkészek sorából választandó.

a) Képviselet az egyesületet;

b) örökös az egyesület szellemi és anyagi felvirágzása felett;

c) összehívja s vezeti a köz- és választmányi gyűléseket s azok határozatainak végrehajtásáról gondoskodik;

d) gondoskodik a gyűléseken előadandó tárgyakról, illetve előadókról, figyelemmel lévén első sorban a püspök által hozzá utalt tárgyakra és kérdésekre;

e) kiutalványozza az egyesület által meghatározott összegeket;

f) jelentést tesz a választmány működéséről a közgyűlésnek s az egyesület működéséről a kerületnek.

Az elnök akadályoztatása esetén az alelnök hasonló jogokat gyakorol, illetve reá hasonló kötelességek hárulnak.

7. §. A jegyző.

a) Vezeti és őrzi a köz- és választmányi gyűlések jegyzőkönyveit s azokat hiteles másolatban közzéteszi;

b) végzi az elnök által az egyesület érdekében reá bízott teendőket.

A jegyzőt akadályoztatása esetén a másodjegyző helyettesíti.

8. §. A pénztáros.

a) Beszedi a tagsági díjakat s az egyesület egyéb jövedelmeit s azokat felelősség mellett kezeli;

b) az elnökség által kiutalványozott összegeket nyugta ellenében kifizeti;

c) a pénztár állapotáról évenként számadást terjeszt be a választmányhoz, illetve a közgyűlés elé.

9. §. A választmány.

Az egyesület könnyebb és sikeresebb mozgása céljából 10 tagból álló választmányt választ és pedig akként, hogy minden kerületbeli esperesség képviselve legyen benne. Ez a választmány:

a) előkészíti a közgyűlés elé terjesztendő, illetőleg elintézi a közgyűlés által hozzá utalt ügyeket;

b) a pénztárt megvizsgálja s arról jelentést tesz a közgyűlésnek.

Ezen választmánynak az egyesület tisztviselői hivatalból tagjai. Elnöke s jegyzője az egyesületnek megfelelő állású tisztviselői.

A választmány annyiszor gyűlésezik, a hányszor azt az ügyek vezetése igényli.

10. §. A közgyűlés.

Céljainak elérésére az egyesület évenként legalább egyszer, a kerületi gyűlést megelőzőleg s lehetőleg székhelyén, közgyűlést tart. Harminc tagnak kívánságára azonban rendkívüli gyűlés hívandó egybe az elnökség által.

A közgyűlés hatásköre és tárgyai:

a) Előadások, illetőleg felolvasások tartása s azok feletti eszmecsere;

b) kormányzati ügyek elintézése és a tagdíj összegének meghatározása;

c) tisztviselők, valamint tiszteletbeli tagok választása;

d) a tisztviselők intézkedéseinek felülbírálása;

e) képviselők kiküldése az egyetemes papi konferenciára;

f) a következő gyűlésen tárgyalandó ügyek kijelölése, joga lévén a közgyűlésnek az egyesület körén kívül álló és pedig úgy lelkészek, mint világiak sorából való egyéneket is meghívni előadás tartására;

g) az alapszabályok esetleges módosítása;

h) indítványok tárgyalása.

A közgyűlés nyilvános, tiz tagnak kívánságára azonban zárt üléssé alakítandó át.

A gyűléseken szavazati joguk csak a rendes tagoknak van. Szavazategyenlőség esetén a sorshúzás dönt.

11. §. Az egyesület viszonya a kerülethez.

A kerületi lelkész-egyesület a lelkészeket általánosságban érdeklő ügyekben az egyházkerületnek szakszabályait s mint ilyen a kerületnek felügyeleti és oltalma alá helyezkedik, alapszabályait s azoknak esetleges módosításait a kerületnek jóváhagyás végett bemutatja s működéséről évenként jelentést tesz a kerületi közgyűlésnek.

A püspök az egyesületnek rendszerint diszelnöke, azon — a 6-ik § d) pontjában már érintett — kivételes joggal, hogy a közgyűlés tárgysorozatába soron kívül is ajánlhat kérdéseket felvételre.

12. §. Az egyesület viszonya az esperességi lelkész-egyesületekhez.

A kerületi lelkész-egyesület egyrésztől összekötő kapocs az esperességi lelkész-egyesületek között, másrészt pedig feljebbviteli fórum, s mint ilyen gyűlésein szívesen enged tért azok felterjesztéseinek s viszont a maga jegyzőkönyveit leterjeszti ezen egyesületekhez.

13. §. Az egyesület viszonya az egyetemes papi konferenciához.

A tiszakerületi lelkész-egyesület az egyetemes papi konferenciával a kapcsolatot fenntartja, annak gyűlésein magát képviselteti, a kerületekhez leterjesztett esetleges indítványait tárgyalja s közgyűlési jegyzőkönyveit annak elnökségéhez felterjeszti.

Záradék.

Ha az egyesület valaha feloszlanék, esetleges vagyona a kerületi özvegy-árvaintézetre száll.

Felozlását azonban csak a rendes tagok kétharmada mondhatja ki.

(Vége köv.)

Az „utasítás“ a nem állami elemi népiskolákról.

Az államsegélyt élvező, nem magyar tanítási nyelvű iskolák iskolaszékei minden év szeptember hó elsejéig kötelesek egyfelől a mondott tantárgyak tanítására vonatkozó tanmenetet, órarendet, valamint a tankönyvek jegyzékét magyar nyelven a kir. tanfelügyelőnek bemutatni (Utasit. 37. u. e. bekezdés). Mintha csak azt mondanák, hogy a miniszternek minden év szeptember hó elsejéig az állami iskolaszékeihez le kell küldenie a tananyagot, tanmenetet, órarendet stb. Bizony ez felesleges teher volna, felesleges munkát, felesleges terhet

ró a gyülekezetekre s a tanfelügyelőre az Utasításnak szóban levő kötelezése is. Az ellenőrzést nem a bejelentés által, hanem a tanfelügyelő iskolalátogatásai által kell gyakorolni. Elég egyszer bejelenteni a kívántakat és az esetleges változtatásokról esetről-esetre jelentést tenni! A tanfelügyeletnek pedig dolga utána nézni a dolognak.

Ha az állam (Utasít. 38. §.) valamely felekezeti tanító alapfizetésének kiegészítéséhez 200 koronát meghaladó államsegéllyel járul, a tanító alkalmazása a miniszter jóváhagyásától függ. Ennek a jóváhagyásnak leérkezése előtt a tanító alkalmazása végérvényesnek nem tekinthető, a tanítói eskü a tanítótól el nem fogadható (Ut. 38. §. u. e. 3. bekezdés). Nagy ár az államsegélyért az autonomia rovására! Nagy lépés az államosítás felé az államosítás előfeltétele és az abból levonható következmények nélkül. Hisz e téren az önkormányzatból alig marad más, mint az a jog, hogy a gyülekezet hordozhatja az 5% iskolai adót szerfölött túlhaladó iskolai terhet, azután várhat, míg a miniszter nagy kegyesen jóváhagyja a gyülekezet fölterjesztését a tanító személyére nézve. A mikor az 1000 kor. alapfizetéshez az állam 201 koronával, a hitközség pedig négyszer annyival járul és ezen kívül ad a tanítónak lakást, viseli az iskola költséget is, még is a tanító csak a miniszteri jóváhagyás leérkezése után tekinthetik véglegesen alkalmazott tanítónak. Készséggel elismerem az állam főfelügyeleti jogát, hogy olyan egyén ne alkalmaztassék tanítónak, aki ellen törvényszerű minősítés avagy más állami szempontból tényekre alapított kifogás emelhető. Készséggel elismerem az államnak ezen jogát, ha nem is kér tőle a gyülekezet államsegélyt, nem is kap tőle a gyülekezet államsegélyt. De egészen más a felügyelet, mely a tanító alkalmazásánál, a tanító alkalmazása után is gyakorolható és gyakorlandó és egészen más a tanító alkalmazásának, a választás szabadságának mód nélküli megszorítása. Fokozza ezt az aggodalmamat, sőt egyenesen sérelmessé teszi ezt a dolgot a törvénybe az utolsó pillanatban meglepetésszerűleg bele illesztett 35-ik szakasz, amely szerint, ha az állam bármely iskolánál működő szerzetesrendi tanítóknak fizetéséhez a törvényben biztosított összeg kiegészítésére bármi nagy összeggel járul hozzá, még se függ az ilyen szerzetesnek alkalmazása a miniszternek jóváhagyásától!

Mennyi idő alatt várhatja a gyülekezet joggal a tanító alkalmazásának jóváhagyását a minisztertől, arra nézve választ sem a törvényben, sem az Utasításban nem találók. És így bizonytalan, mely naptól fogva jár a tanítónak az államsegély. Az eskü letétele előtt nem is folyamodhatni érte, az kétséget nem szenved. Az állomás végleges elfoglalásától számíttatik szolgálata (Ut. 6. §. 2. pont). Úgy, de a miniszteri jóváhagyás leérkezése előtt a tanító alkalmazása végérvényesnek nem tekinthető, az állomás netáni elfoglalása sem tekinthető véglegesnek. Fiatal ember, aki különben kénytelen volna apja házában tölteni idejét, megválasztatásának, hiványának megerősítése után azonnal elfoglalhatja állomását és várhat, míg alkalmaztatása végérvényesnek tekintethetik és az államsegély folyósíttatik. Addig a hivatal egész terhét javadalmának egy részéért hordozza reménykedő szívvel. És reménykedhetik a legjobb esetben egy negyedévig! De hát aki már biztos állásban van, és jobb állással szeretné elcserélni azt, a választó gyülekezet is méltányolni óhajtaná a tanító érdemeit... addig várakozni azonban a gyülekezet nem akar, míg a választás végérvényesnek tekintethetik és az államsegélyhez hozzájárulni lehet, hisz eddig is

sokáig tartott a hivatal üressége; a biztos állásban levő tanító viszont nem akar lemondani biztos állásáról, míg megválasztatása végérvényesnek nem tekintethetik, mert nem akarja élete sorsát Mohamednek az ég és föld között függő koporsójához kötni. A legtöbb esetben mi leszen ennek következése? Azon tanító előtt, ki immár érdemeket szerzett a tanügy terén, az előléptetés útja el lesz zárva! A tanítói választás szabadsága megszorítva!

A törvény 21. §-ának második bekezdéséből kétségtelen, hogy a törvényhozás a 200 koronát meghaladó összegű államsegélyt élvező tanítónak választása ellen csak azon esetben kíván kifogást tenni, mikor a törvény alapján vagy állami szempontból van kifogásolható. Az Utasítás (38. §. 3. 4. bek.) a törvényen túlterjeszkedve, a közigazgatási bizottságnak figyelmébe ajánlja annak mérlegelését is, hogy a hitfelekezeti elemi iskolai tanítók alkalmazása az illető tanítói állásra nézve a betöltés tekintetéből érvényben álló törvénynek vagy szabálynak megfelel-e és hogy a hitfelekezeti elemi iskolai tanító választása illetékes egyházi főhatóság részéről szabályszerű megerősítésben részesült-e. Az illetékes egyházi hatóság joga s kötelessége megvizsgálni, vajjon a tanító alkalmazása az illető tanítói állásra nézve a betöltés tekintetében érvényben álló törvénynek vagy szabálynak megfelel-e vagy sem és e szerint a választást megerősíteni vagy meg nem megerősíteni. És ha az egyházi illetékes hatóság a választást szabályszerűen megerősítette és azt a hiványon aláírásával és pecsétjével hitelesen igazolta, akkor a választás érvényes és csak egyházi törvénykezési úton támadható meg. A törvény ezt a jogot tiszteletben is tartja. A polg. hatóságnak hivatali beavatkozása az egyházi illetékes hatóság által megerősített, mert szabályszerűnek elismert választás érvényességének fölülbírálásába, még pedig fölülbírálásába nem is állami szempontból, hanem az egyház választási szabályzatának szempontjából, tehát az egyház sajátlagos, kizárólagos belügyének szempontjából valóságos beleavatkozás egyházunk belügyébe, önkormányzatába!

(Folyt. köv.)

T Á R C H A.

Gondolatok.

A múltféltben levő dermesztő hideg hosszú téli álomba hajította a fáradt természetet. A fáradalmat mindenütt pihenés váltotta fel. Erdőn, mezőn a temető csendje ült.

Téli álomba merült ev. egyházunk is. Aluszza felkölthetetlenül a nemtörődömség, a rideg közöny, a semmittevés álmát.

* * *

Alkonyatkor a téli hidegben sietek utamon. A fordulónál egy sarok háznál találkozom két szegényes formájú asszonygyal, amint a katolikus körből sietnek haza felé. Közülök az egyik így szól társához: Asszonynénem csak tagja a »Szent-Imre-társulatnak?« »Még nem!« volt reá a felelet! »Oh hogy lehetséges ez!« kiált fel csodálkozással a kérdezősködő.

Hazaérkezve kezembe akad egyetlen társaságunk, a Luthertársaságnak múlt évi jelentése. Lapozgatok benne. Szemem megakad a táblázatos kimutatáson, mely a tagok állását tünteti fel. S »oh, hogy lehetséges az« 682 rendes, 50 segédlelkész közül csak

278 lelkész tagja, 1647 tanító és 346 tanár közül 172 tanító vagy tanár tagja van!

* * *

A világ folyásáról óhajtván tudomást szerezni, egy olvasó-körbe térek megpihenni. A fővárosi lapok mellett kezembe vettem sorba a vidéki lapokat is, melyek közül az egyik öblös betűkkel az első lapon a következőket írja: Az igazhitű ker. katolikusoknak megrendelésre a következő újságokat ajánljuk: Magyar Állam, Alkotmány, Újlap, Nép-párt és még vagy 30-t. Hát mi melyiket ajánljuk híveink figyelmébe megrendelésre?

Sok szó esik manapság mindenről, de még többről történik néma hallgatás. Panaszkodunk, hogy a hívek gyéren látogatják a templomot s akik ott vannak, azokban sincs meg a kellő buzgóság és figyelem és mégis a beszéd tartása alatt — elvonván a figyelmet — füleikbe cseppetünk.

* * *

Luther a nagy reformátor, a bünbocsátó cédu-lák árulása ellen kelt ki elsőben, felháborította őt különösen Tetzl ismeretes mondása: »Amint a pénz a ládában cseng, a lélek a mennyekben leng.« És »o tempora!« az úrvacsorának osztása alkalmával, amint annak második részét veszik a hívek, fillérrel a kezükben, rögtön odahajítják azt a terített asztalra, hogy csak úgy cseng!

* * *

A legszebb vezércikket 1907. é. okt. 24-én olvastam. Nem előkelő fővárosi lapban, hanem »egy krajcáros újságban«, az annyira elterjedt »Friss Újság«-ban. Címe: A vasárnapi bormérés, mely abból az alkalomból íródott meg, hogy a nógrádi főbírák egyöntetűen elhatározták, hogy a korcsmákat és italméréseket vásár- és ünnepnapokon zárva kell tartani. A cikk írója kalapot emel a nógrádi szolgabírák előtt. Ime egy világi testület felemeli szavát a vasárnap igaz megszenteltetése érdekében; nekünk ellenben, mint erkölcsi testületnek, nincs ehhez szavunk. Ennek hallatára »mit cselekedjünk atyámfiai férfiak?« Egyebet nem tudunk tenni, emeljük meg a kalapunkat a nógrádi főbírák előtt, kik helyettünk is tesznek vagy legalább is akartak tenni!

* * *

A vall. és közokt. min. 137213/907. számú rendeletével tudtára adja mindenkinek, kiket illet, hogy a hitközségi vagyoneleltár csatolása a tanítók fizetési-egészítési kérvényeihez nem szükséges. Úgy látszik, a nemes urak kiokolárimozták az eddig beérkezett vagyoneleltárakból, hogy azok nem mind egyformák. Vannak közöttük olyanok is, amelyek amellet látszanak tanubizonyosságot tenni, hogy a különböző felekezetek között nincsen meg az egyenlőség.

* * *

Kevesen vagyunk s így sokat nem várhatni tőlünk, azért csak egy lapunk van, címe: »Ev. Órálló.« Megjelenik hetenkint egyszer, egy ivnyi terjedelemben. (Most már igen gyakran nagyobb terjedelemben is. Szerk.) Utolsó oldalát rendszerint már a vasúti menetrend foglalja le magának. Mindenképpen küzköd önmagával! Ki az oka? Talán a szerkesztő? Nem! Hisz ő elkövet mindent! Hát kicsoda? Megmondotta már rég a nagy költő: »Hol a boldogság mostanában? Barátságos meleg szobában.«

* * *

A dermesztő híceg dacára is előbuvik a nap s

az ő melengető sugaraival felolvasztja a megfagyott göröngyöket, a jégpáncélokot, ébresztgeti, élesztgeti az alvó természetet.

A mi napunk, úgy látszik ma, örökké a sötét felhők megett marad. Ha előbuvik nagysokára — a jó Isten a megmondhatója — lesz-e képes felolvasztani a közönyt jégét.

Cogito, Ergo sum.

BELÉLET.

A zsinat előkészítése. Úgy értesülünk, hogy a zsinatot előkészítő bizottságnak *Laszkáry Gyula* ker. felügyelő és *Scholtz Gusztáv* püspök elnöklete alatt kiküldött albizottsága március hó 4-én és 5-én tartott ülésein dr. Kéler Zoltán kerületi ügyész előadása alapján immár megállapította az egyh. Alk. jelenlegi 1—186 §§-ainak (gyülekezeti-zsinat) újjászövegezésére vonatkozó javaslatát, a melyek most már hamarosan a bizottság plénuma elé kerülnek. Nem közöljük e javaslatokat. Majd az összbizottság javaslataira megtenni megjegyzéseinket lesz mód és alkalom. Egyelőre csak annyit, hogy az albizottság az Egyh. Alkotmány érvényben levő szövegén csekélyebb módosításokat és hézagpótló javításokat tett.

Az eperjesi vértanuk emléke készen van s csak leleplezésre vár. Az emlékbizottság a leleplezést pünköszt utáni szerdára, jun. 10-ére tette, a mikorra az ország minden nemű hatóságait meghívja s várja Eperjes evangélikus protestáns s más vallású hazafiás közönsége. Az ünnepélyes leleplezést hasznos munkával szeretné összekötni a bizottság. Ez okból jun. 9-ére tervezi az ev. tanáregyesület első közgyűlésének megtartását. Jó volna, ha ugyanakkor összejönne a tiszai egyházkerület lelkészi értekezletének bizottsága s lelkészei az alapszabályok megvitatása s az alakulás előkészítése, eselleg megalakulás céljából. Az eperjesi alma mater biztosan számít rá, hogy nagy számmal jönnék az emlékmű leleplezésekor Eperjesre s a kik itt megjelennek, azoknak lelkében nemes hazafiás és protestáns evangéliumi elhatározások fogannak meg.

A pozsonyi prot. esték. A »Magyar Protestáns Irodalmi Társaság« Pozsonyi Köre az egyetemes evang. theologiai akadémia tanárai által kezdeményezett és évek során át sikeresen tartott »Protestáns esték«-et ez évben a következő sorrendben tartja meg: I. Március 7-én: Rousseau vallásbölcsélete. Gagghy Dénes, állami főreáliskolai tanár. Versek. Szabolcska Mihály, ref. lelkész, a Kisfaludy-Társaság tagja. II. Március 14-én: Társadalmi és erkölcsi élet a magyar reformációt megelőző században. Dr. Bruckner Győző, iglói evang. főgymn. tanár. Költemények. Torkos László, a Petőfi-társaság tagja. III. Március 21-én: Arany János fejlődése. Dr. Pfeiffer János, evang. lyceumi tanár. IV. Március 28-án: A görögök szociális költészetéről. Dr. Hornyánszky Gyula, budapesti tud. egyetemi magántanár. V. Április 4-én: Eldorádó. Dr. Masznyik Endre, theol. akad. igazgató-tanár. VI. Április 11-én: Konfutse és Krisztus. Dr. Szelényi Odön, kés-márki evang. lyceumi tanár.

Kérelem. Miután az eperjesi vértanuk emlékére kiadott gyűjtőívek igen nagy része nem került vissza, felkérem az ivtartókat, szíveskedjenek azokat a begyűlt összegekkel együtt beküldeni. Még 1000 koronára van szükségünk, hogy összes emlékművi kiadásaink fedezhetők legyenek. Eperjes, 1908. március 1. Mayer Endre.

Székesfehérvár. A kisdéd gyülekezet élénk szellemi életet fejt ki. Az év ifjúsági kör márc. 15-én megünnepli a szabadságharc 60-ik évfordulóját, a mikor is beszédet mond Gáncs Jenő lelkész, felolvas dr. Falvay Jenő; szavalnak: Lugos Ernő, Gáncs Aladár, Fleischer Géza és Juhatsék István. A gyülekezeti nőegylet március 25-én felolvasással egybekötött böjti estét rendez. A gyülekezet kiadta Gáncs Jenő lelkész szerkesztésében 1907-ről szóló évkönyvét is, melynek szokásos beosztását múlt évfolyamunkban ismertettük. Ez alkalommal felemlítjük, hogy a bevezető fejtetésben Gáncs Jenő lelkész bölcs intelmeket ad az olvasóknak az élet különböző fordulóit között a krisztusi hit igazságaiban való megmaradásra; hogy az 1416 K-t kitevő egyházi adóból a hívek mindössze 145 K-val maradtak hátrálékban, hogy a pénztári kimutatás szerint a város mindössze 22 K-val segítyezi az egyházat, amely szerény jövedelméből 312 K-t tudott fordítani adósságtörlesztésre és 150 K-t gyámin-tézeti célokra, 30 K-t egyéb jótékonyra; hogy nőegylete serény tevékenységet fejt ki; hogy a gyülekezet lélek száma 830, születési 24 gyermek, meghalt 16 egyháztagnak, házasságot kötött 3 tiszta, 8 vegyes pár; úrvacsorával éltek 210-en, konfirmáltak 13-an. Az Úr áldása legyen a gyülekezeten és buzgó vezetőin!

Az eperjesi vértanúk emlékének megörökítésére újabb a következő adományok érkeztek be: A rajkai ev. egyház 2 K. A körmöcbányai ev. egyház 3 K. Kisküküllő vármegye újabb gyűjtése 11'88 K. Dzurányi Dezső lelkész Palonca 2 K. Melczér Gyula főszolgabíró Kiskörös 670 K. A bártfai külvárosi egyház ivén az egyházközség 10 K, Szlabey Máttyás 5 K, összesen 15 K. Algöver Andor Budapest 5 K. Dr. Hetényi Imre Budapest ivén 30 K. Temesvármegye gyűjtése 23'90 K. Walkovszky Mihály Budapest ivén 17'24 K. Debrecen sz. kir. város 100 K. Kolozsvár sz. kir. város 50 K. Marostorda-vármegye gyűjtése 2'50 K. Ót Felföldi Város Takarékpénztára Szepesszombat 5 K. Temesvármegye újabb gyűjtése 1'90 K. Doleschall Lajos alesperes ivén Doleschall Lajos 2 K, lajosfalvi ev. egyház 3 K. Nemoga Pál gondnok és Pokorácky Mihály 1—1 K, összesen 7 K. Losonci ev. egyház 10 K. Gömörvármegye gyűjtése 22'60 K. Komáromvármegye 50 K. Városi tanács Késmárk 3'50 K. Temesvármegye újabb gyűjtése 90 f. Tótpelsöci ev. egyház ivén egyházközség 2 K, Vitális Gyula telkész 1 K, összesen 3 K. Sárosfalvai ev. egyház ivén egyházközség 2 K, Pankuch Gusztáv lelkész 2 K, összesen 4 K. Torontálvármegye 19'88 K. Szatmárvármegye gyűjtése 51'70 K. Sárosvármegye újabb gyűjtése 3'50 K. Ugocsavármegye gyűjtése 3'90 K. Zatykó János lelkész Cserepes 2 K. Dr. Radvánszky György Sztárnya (Gömörvm.) 100 K. Szabó Albert Budapest 10 K. Összesen 566'10 K. Legutóbbi kimutatásunk szerint a gyűjtött összeg 4661'94 K volt és így a mostani végösszeg: 5228'04 K. Mayer Endre.

A kassai ág. hitv. ev. I. anyaegyház évkönyve az 1908. évre. Kassa (Koczányi B.) 1908. 54. lap. A tartalmas és épületes anyagban is gazdag, már XXVIII-ik évfolyamát járó évkönyv közzétett adatai szerint kereszteltetett a virágzó egyházközségünkben 38 gyermek, és pedig 20 fiú és 18 leány, vagyis 14-el több, mint az előző évben. Meghalt 31 személy. Úrvacsorával élt 432, és pedig 136 férfi és 296 nő. Eskettetett 17 pár, ebből 14 vegyes s csak 4 pár kötött megegyezést az év egyház javára. Áttért 1 férfi s 1 nő s ugyanannyi ki is tért. Az egyház első felügyelője *Benczur Géza*, másodfelügyelője *Dr. Brósz*

László, lelkész és vallástanár *Mohr Béla*. Égető szükség van egy külön vallástanári s lelkészi állás szervezésére. Az istentisztelet nyelve magyar s havonkint egyszer a német. Az egyházi illetékek összege 3652'80, a legnagyobb tétel 50, a legkisebb 2 korona. Az egyház örökös tagjait magában foglaló u. n. »Aranykönyv« (*Csiskó I.* lelkész zseniális alkotása) a múlt évben is szaporodott. Ügyszintén szaporodott az egyház emléktáblája. A jótékonyág rovata is eléggé kedvező. Az egyházközség forgalmi kimutatása 29702'05 koronát s 1806'68 K maradványt, tőkevagyonra 128,442 K 12 f. és 5835 K 30 f. szaporodást, költségelőirányzata 11,887 K 82 f. és 600 K egyenleget, az iskolapénztár forgalmi kimutatása 71,742 K 58 f., az iskolaalap kimutatása 163,246 K 07 f. és 947 K 57 f. szaporodást tüntet föl. Az egyház buzgó pénztárosa *Beller Károly*. A továbbiakban az egyház múlt évi történetét ismerteti. Az egyház gyásza rovatában *Megay Gusztáv* gyógyszerészt, mint presbytert siratja. Ap. csel. 16. 25. v. alapján a lelkész Sylvester-esti beszédét közli, amelyben halát ad legnagyobb jöltevőnknek 1., azért, amit adott s 2) azért, amit elvett tőlünk. Tartalmas, biblikus, meleg egyházi beszéd. *Tleiszter Gusztáv* tekintélyes egyházi tag nekerolóját is közli. Az eddigi évkönyvekben közölve volt *Brósz I.*, *Bogsch A.*, *Csiskó I.* életrajza is. A szükséges tudnivalók rovata az egyházközség belső egyházi, istentiszteleti életéről ad felvilágosítást. *Czékus* püspök ezt az egyházat egy főpásztori látogatása alkalmából »minta-egyház«-nak minősítette. Sz.

Nyilvános elszámolás és köszönet. (Folytatás.) *A kisszebeni ág. hitv. ev. I. egyház javára*, nevezetesen a leégett paplak felépítésére eddigelé a következő adományok folytak be:

H) Az iglói ág. h. ev. egyház híveitől: Bömisch Matild 2 korona; Strauch Emilie, Haide Lajos, Thern Emilie, Kühbächer Sándor, Leskoiak Zsuzsanna, Leczár Frigyes, Holmok János, Susan Rozuchowszky, Prantner, Czucker L., Nádler Gyula, Bartsch G., Ujtely Miksáné, Hornicsek Nándorné, dr. Walter Gyula ev. lelkész 1—1 korona; Molnár 80 fillér; Karl Raiter, Lingsch Gyula, Johann Fábr, Lingsch Gusztáv, öz. Fiedler Lajosné, N. N., Irma Thern, W. A. 60—60 fillér; Lingsch Giza, Róth Elza, N. N., öz. Széll Lászlóné, Frenka Gyuláné 50—50 fillér; Lechnitzky Zsigmond, öz. Bukovczán Józsefné, Munzer Marie 40—40 fillér; N. N. 20 fillér. Összesen 27 korona 90 fillér. Iglón, 1908. február 14. *Dr. Walter Gyula* m. p. lelkész.

I) A durandi ág. hitv. ev. egyház híveitől: Andor Nikelszkyev Pfarner Durand 1 korona; Schwartz Gyula 60 fillér; Achatz János tanító, Bogsch Aurél, Husz Gusztáv 50—50 fillér; Bogsch Kárl, Szuthor Imre 40—40 fillér; Barts Mathild, Emericzy Ede 30—30 fillér; Klug Frigyes, Klug Bertha, Andersch Frigyes, Roth Ferdinánd, Justh Ludvig, Emericzy Paulin, Róth Vilmos, Klug Johann, Andersz Samu, Moser Lajos, Szutor Johann, Schwartz Ludvig, Husz Árpád, Klug Gusztáv, Klug Michael, Husz Paulin, Csink Karl, Marczely Julie, Szibrinyi Endre, Szlominszky Catharina, Róth Julie, Lingsch Samu, Joskó Gyula, Windt János, Schmögnér Gusztáv, Róth Gusztáv, Scholtz Michael, Bullner Gusztáv, Husz Samu, Szutor Albert, Schartz Gusztáv, Joskó Frigyes, Róth Karl, Meltzer Paul, Josefí Amália, Droszt Berta, Greitinger János, Fiffek Samuel, Max János 20—20 fillér; Bartsch Robert, Szutor Róbert, Szutor István, Klug Zsuzsanna, Melczér Johann 10—10 fillér. Összesen 12 korona 80 fillér. Levonva az egyházfinak gyűjtésből 10%: 1 korona 28

fillér. Portó a pénzért 12 fillér. Ajánlott levél 25 fillér. Marad 11 korona 15 fillér. Durand, 1908. évi február 24-én. *Nikelszky Andor* m. p. ev. lelkész.

J) A poprádi ág. h. ev. egyháztól: Popráder ev. Gemendre 20 korona; Gustav Payer Poprád, Poprád-Felkai Takarékpénztár részvénytársaság 5—5 korona. Összesen 30 korona. *Johann Stadler* m. p. curator. *Wünschendorfer* pfn. (Folyt. köv.)

Új ev. nőegylet alakult a fejezmegyei Bokon. A mily remények közt alakították meg, annyi áldással tetézte az Úr az alapítók munkáját.

Vallásos esték. Pápán, hol a vallásos esték advent első hetétől kezdve minden hét szerdáján az esti órákban folytak le a közönségnek rendkívüli nagy érdeklődése mellett vallás külömbőség nélkül, a múlt szerdán tartották meg az utolsó ily nemű összejevetelt. Az estélyek rendszerint a következő tárgysorral bírtak: megnyitó egyházi ének, imádság, szentírási hely olvasása, vallásos tárgyú szabad előadás vagy felolvasás, solo, karének és összejevetel céljainak megfelelő költemény szavalása, lelket nemesítő, erkölcsi értékei bíró zenedarabok előadása, záróima, áldás s végül gyülekezeti közének. Szabad előadás, illetve felolvasás az elmúlt időszakban ily címeken volt: «Adventi mese» elbeszélés, «Hol az Isten?», «Gályarabok», «A ház és a templom», «Róma és az első keresztyének», «Egy diakoniszta életéből» elbeszélés, «Legbiztosabb fegyverek az élet küzdő terén: hit, remény, szeretet», «Az édes anya énekes könyve» elbeszélés, «Munka, mint az örömnnek egyik forrása», «A szülői sseretet», «A halál és a túlvilág», «Kelet-afrikai misszió» bemutatva vetítő képekben. A bőjti időszakban a vallásos estéket pótolják a csütörtökön délután 4 órakor tartatni szokott bőjti istentiszteletek.

PÁLYÁZATOK.

Pályázat

a kolozsvári ágostai hitv. evangélikus egyházközség első lelkészi állására.

I. A megválasztandó lelkész teendője:

1., hirdeti Isten igéjét magyar és német nyelven, úgy amiként azi az egyház tanácsa, képvisellete megállapítja;

2., végzi az egyházi szent cselekvényeket:

a) az egyszerű agendális formában lefolyót minden második héten ingyen;

b) a kibővített alakút, amelyre a hívők őt felkérnek, akár a templomban, akár a háznál az ő hetében az egyházi szabályzatban megállapított díj mellett;

c) a hitben való megerősítésre (confirmatoria) ő készít elő az ifjúságot és hitben való megerősítést végzi;

d) az Urvacsorát a templomban a másodlelkész segédlete mellett osztja ki;

3., vezeti az őrizete alatt levő egyházi anyakönyveket;

4., a hiveket gondozza (cura pastoralis) ezért is a hivek gondozásával összefüggő társadalmi törekvéseket vezeti, illetőleg támogatja;

5., tanítja a tanítóképzőkben a vallást és vallás-tanításnak módszerét;

6., felügyel a gyülekezet iskolájára és végzi a

lelkészi hivatalnak egyházi rendtartásunkban és helyi szabályzatunkban alapuló egyházjogi teendőit;

7., a másodlelkészt akadályoztatása esetén helyettesíti teendőiben.

II. A megválasztandó lelkész javadalma:

1., alapfizetés 2400 korona;

2., vallástanításért 1000 korona;

3., az ingyen szent cselekvények stóla váltása fejében 600 korona;

4., személyi pótlékként 1000 korona;

összesen 5000 korona készpénzben havi előleges részletekben, azzal a megjegyzéssel, hogy a vallástanításért állami v. községi járulékok az egyház pénztárába folynak be;

5., lakás, mely négy szobából és mellékhelyiségekből áll;

6., egy holdas kertnek használata;

7., az erdélyrészi ág. h. ev. országos egyház központi pénztárából négy, egyenként 300—500 koronás, tehát 1200—2000 koronáig emelkedhető ötödéves korpótlék (quinquennium);

8., az erdélyrészi ág. h. ev. országos egyház nyugdíjintézetéből, amelybe az eddigi szolgálati évek beszámításával köteles a megválasztandó, ha ennek nem tagja, belépni, 35 (harmincöt) évi szolgálat után teljes nyugdíj, amely nyugdíj a befizetés arányában 5000 koronáig emelkedhetik.

A pályázatok f. é. márc. hó 17-éig (déli 12 óra) a szászsebesi ág. h. ev. egyházmegyei consistoriumhoz Szászsebesre küldendők be.

Kelt Szászsebes, 1908. febr. 26-án.

2—2.

Pályázat.

Az alsószelezsényi magyar-tótnyelvű egyház

rendes lelkészi állomására

(Barsm.) ezennel pályázat nyitattik.

Javadalmazás: 1. Három szobás lakás a szükséges melléképületekkel, gazdaságiakkal is. 2. Két kert (1 hold és 720 □-öl). Készpénzben: az egyházi pénztárból 478 K 20 fill., kongrua címén 1121 K 80 fillér. 3. 15 kataszt. hold és 653 □-öl szántóföld és 964 □-öl rét. 4. Stóla.

Az aranyosmaróti vallásoktatásért külön díj az államtól és a közalapból.

Kívánatos a német nyelv is.

A pályázati kérvények márc. 22-ig küldendők alólirott espereshez Körmöcbányára.

Körmöcbányán, 1908. február 28.

Kosztolányi Sándor,
ehm. felügyelő.

Raab Károly,
esperes.

ELADÓ ORGONA.

A kukméri ág. h. ev. egyházközség nyolc változatu jó karban levő orgonája 300 (háromszáz) koronáért eladó.

Venni szándékozók forduljanak a kukméri ág. h. ev. lelkészi hivatalhoz.

Kukmér, (Vasmege) 1908. febr. 29-én.

Rájter János,
ev. lelkész.

Az oly csunya és kellemetlen női arcszór eltávolítására legalkalmasabb a

RASOLIN.

Néhány perc alatt a szórt az arcról vagy kézről minden fájdalom nélkül eltávolítja.

Egy doboz ára 2 korona helyben, vidékre 2 korona 50 fillér előzetes beküldése mellett 52-12 bérmentve.

Magyar gyártmány! Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!
„RASOL“ vegyipari vállalat
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55.

Postai és vasuti szétküldés naponta a világ minden részébe.

Készít legújabb rendszerű új orgonát,

elvéllalja a régi orgonák átalakítását, ezek javítása, hangolása és évi gondozását, jótállás mellett, **jutányos áron, a legjobb anyagból** előállítva

MILINKOVICS PÉTER

orgonakészítő

KÖLCSÉN (Szatmár-megye.)

12-4

Magyarok! A kész ruha hécsi gyári munka!

KLEIN ADOLF

férfi-szabó-üzlete BUDAPEST,

VI., Dessewffy-utca 23. sz.

Készít mérték szerint öltönyt vagy felöltőt 15 forinttól feljebb valódi gypju szövet maradékokból. — Több évi tapasztalatomat Neuländer Testvérek és Weiner és Grünbaum es. és kir. udvari szabóknál szereztem. 13-12

•• M Ū V É S Z I E S M U N K A . ••

„EL A BOROTVÁVAL!”

mely már oly sok 1000 és 1000 embernél bőrbetegséget és más szerencsétlenséget okozott.

Borotválkozzunk „Rasol“-al kés nélkül.

Ezen teljesen ártalmatlan vegyszerekből összeállított borotváló por a szakált annyira megpuhítja, hogy az az arcról elválik és az arc bársonysima lesz.

Használata egyszerű, mindenki maga kezelheti.

Ára 1 kilogramm (elegendő 30 szori használatra) helyben K 2-40, vidékre K 3-—, előleges beküldése mellett bérmentve, utánvétellel K 3-20.

Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!

„RASOL“ VEGYIPARI VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55. sz.

52-12 RAKTÁRAK BUDAPESTEN:

Török József gyógyszerárában, Király-utca 12 — Neruda N. drogériájában, Kossuth Lajos-u. 7. — Molnár és Moser drogériájában, Koronaherceg-utca 11. — Detsényi Frigyes drogériájában, Marokkói-u. 1. — Detsényi Károly drogériájában Fűrdő-utca 10. — Podor Márton drogériájában, Király-u. 31. Ács Mihály drogériájában, Lipót-körút 27. szám. És minden drogériában és illatszerekkereskedésben.

Tisztviselő-kölcsön!

20,000.000 korona áll rendelkezésre

1600 koronán

felüli törzsfizetéssel bíró köztisztviselőknek, katonatiszteknek, nyugdíjasoknak és nyugdíjképes magánhivatalnokoknak 3¹/₂ százalékos alapon 10-20 évi törlesztésre, legtöbb esetben kezes nélkül, szerény utólagos díjazással. Semmi levonás! Régi tartozásokat konvertálunk! Megkeresésnél közlendő: életkor, szolgálati idő és törzsfizetés.

✠ Országos hitel- és ✠
kölcsönszerző vállalat

BUDAPEST, VII. ker., Izabella-utca 67.

(Andrássy-ut mellett.)

52-11

VALDMANN ALBERT

photocinkografiai műintézete

Budapest,

VIII. ker., Népszínház-utca 45.

Készít

CLICHÉKET

művek, folyóiratok, árjegyzékek

és minden egyéb nyomtatványok

részére a legjobb kivitelben, a

legolcsóbb árak mellett. •

Felvilágosítással és árajánlattal

52-11 készséggel szolgálunk.

Elsőrendű ajánlatok! Elsőrendű ajánlatok!

Személyi hitel! Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magán-tisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —20 évig terjedő időre havi, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat-törlesztéssel! Különlegesség: **A páris—bécsi enquéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.**

Jelzálog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványviz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel! építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban, amilyen arányban az építkezés előrehaladt.

Bank- és magánadóságok konvertálása! Előnyösen! **szolid** alapon és **gyorsan** eszközölöm mindezen fenti műveleteket elsőrangú bel- 30—12 és külföldi intézetek által.

ZÁBORSZKI JÓZSEF

leszámító és bankiroda, Budapest, VI., Sziv-u. 28.
Válaszbélyeg melléklendő. • Kérjen prospektust.

ZORN MÓR

BUDAPEST—BÉCS.

Butorszállítási és
beraktározási
vállalata.

==== Képviselve: =====

bel- és külföldön minden
==== nagyobb városban. =====

BUDAPEST,

VIII. József-körut 18. szám.

26—14

Ki akar pénzkölcsönt!?

Felvilágosítás díjmentes, válaszbélyeg ellenébe.
4—4 $\frac{1}{2}$ %-os pénzkölcsönt

◇ közvetítünk a következő feltételek mellett: ◇

FÖLDBIRTOKRA

65 évre 2·50%-ra	30 évre 3·20%-ra
60 évre 2·60%-ra	25 évre 3·65%-ra
40 évre 2·85%-ra	20 évre 3·95%-ra

Ezen esekély százalékban tőketörlesztés és kamat bentfoglaltatik.

BOTH DEZSŐ BANKKÉPVISELETE

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 1. szám.
Augusztus hó 1-től Szövetség-utca 2/B.

Nemkülönben személykölcsönt katonatiszteknek, papoknak, tanítóknak, vasuti és gyári alkalmazottaknak, kereskedőknek stb. előnyös visszafizetésre.

Tisztviselőkölesön 5—25 évi időtartamra kötelezvény ellenében, fizetelőjegyzésre kezes nélkül. 1000 korona kölcsön után törlesztés és kamat címén fizetendő havonta 8, 10, 12, 15 kor. Levélbeli megkeresésnél megirandó: állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és életkor. Ily kölcsönöket 15—20 nap alatt folyósítatunk.

◇ Törlesztéses jelzálogkölesönt ◇ szilárd anyagból épült lakházakra, valamint telkekre, építkezésekre 10, 15, 20, 25, 30, 40 és 50 év alatt leendő törlesztésre. 26—12

Beck Károly, Budapest

épület- és mulakatos, szabadalmazott ablakszellőztető készü-
lék és önműködő zajnélküli ajtócsukó-készítő

VIII., József-utca 14. szám.

Mértékvétel végett szivesked-
jék hozzám fordulni. ♣ ♣ ♣

Ablakszellőzők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és diszes	25.— kor
Rendes ablakok iskolák, inté- zetek és magánlakásokhoz	13.— "
Könnyebb, szimpla ablakokhoz	9.— "
Klozetek	6.60 "

Szabadalmi szám 16.794. Költségvetések ingyen.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevezete-
sebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó, Keres-
kedelmi minisztérium, Ref. főgimnázium, M. kir. Lu-
dovica. Kispesti állami elemi iskolákban s több kórház
és iskolában és vidéken is kitérőnek bizonyultak

3.500 darab már használat-
ban van. 30—14